

**ЗБОРНИК РАДОВА
ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLIV/1**

UDC 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584–9888

INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
DE L'ACADÉMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

RECUEIL DES TRAVAUX

DE L'INSTITUT D'ÉTUDES BYZANTINES
XLIV/1

Rédacteur

LJUBOMIR MAKSIMOVIĆ

Directeur de l'Institut d'études byzantines

Comité de rédaction

*Jean-Claude Cheynet (Paris), Evangelos Chrysos (Athènes), Sima Ćirković,
Jovanka Kalić, Angeliki Laiou (Athènes/Cambridge, Mass.), Ljubomir Maksimović,
Radivoj Radić, Ninoslava Radošević, Peter Schreiner (Köln), Gojko Subotić,
Mirjana Živojinović*

Secrétaires de la rédaction

Bojana Krsmanović

Bojan Miljković

BEOGRAD

2007

УДК 949.5+7.033.2+877.3(05)

YU ISSN 0584–9888

ВИЗАНТОЛОШКИ ИНСТИТУТ
СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА И УМЕТНОСТИ

ЗБОРНИК РАДОВА

ВИЗАНТОЛОШКОГ ИНСТИТУТА
XLIV/1

Уредник

ЉУБОМИР МАКСИМОВИЋ

директор Византолошког института

Редакциони одбор

*Мирјана Живојиновић, Јованка Калић, Ангелики Лацју (Аџина/Кембриџ, Мас.),
Љубомир Максимовић, Радивој Радић, [Нинослава Радошевић], Гојко Субојић,
Сима Ђирковић, Евангелос Хрисос (Аџина), Жан-Клод Шене (Париз),
Пејтер Шрајнер (Келн)*

Секретари редакције

Бојана Крсмановић

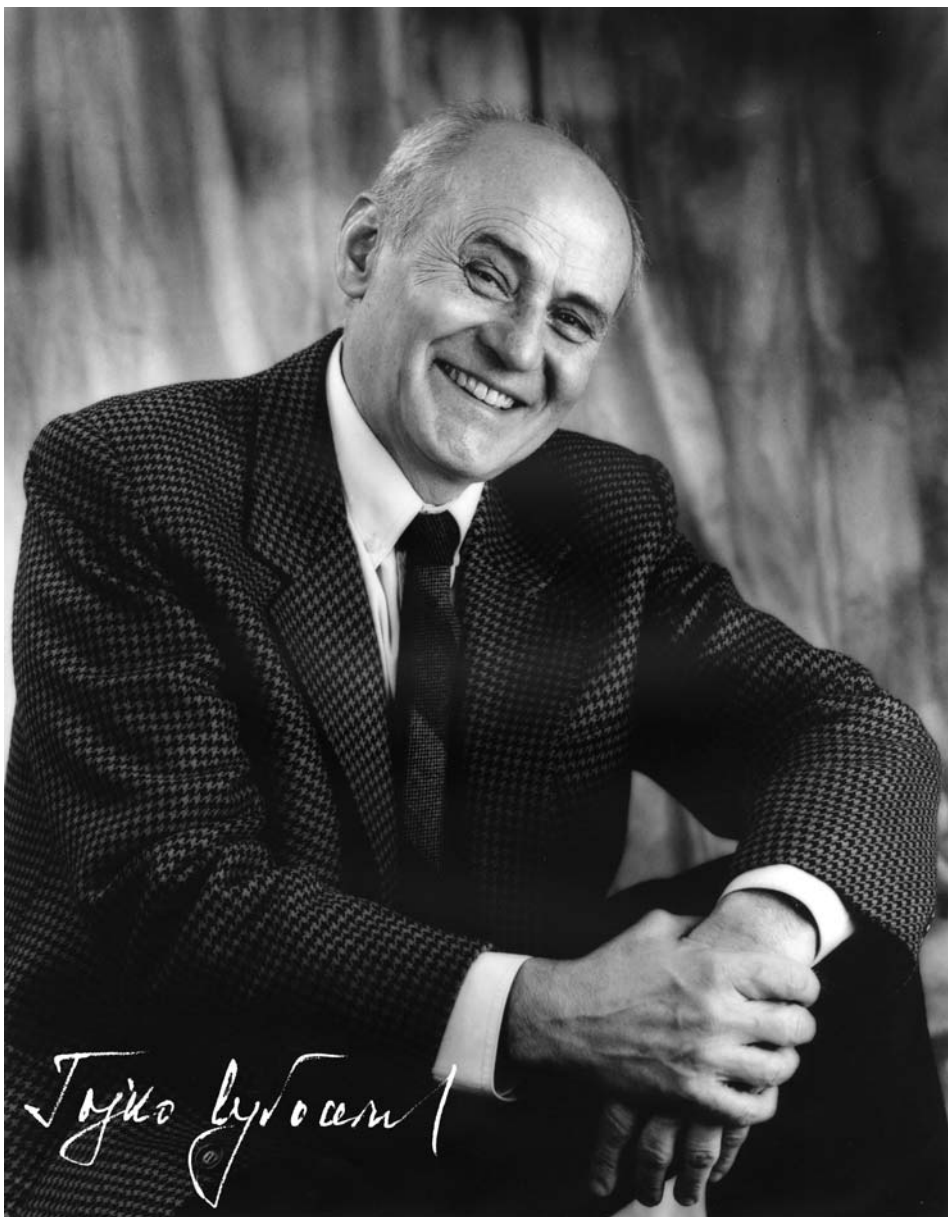
Бојан Миљковић

БЕОГРАД

2007

Прихваћено за штампу на седници Одељења историјских наука САНУ,
31. октобра 2007. године.

Ова књига објављена је уз финансијску помоћ
Министарства науке Републике Србије

Навршило се седамдесетпет година живота и педесет година научног рада академика Гојка Суботића. Врсни познавалац и у нас кључни истраживач византијске и поствизантијске уметности, широко познат у међународним научним круговима као тумач уметничких токова на средњовековном Балкану, академик Суботић даје огроман допринос изучавању српско-византијске културне и друштвене интеракције. Члан трију националних академија наука и грчки амбасадор хеленизма, он и поред готово бескрајних простора на којима се кретао и духовним и физичким ангажманом, дуги низ година остаје, пре свега, веран и креативан сарадник Византолошког института САНУ и један од твораца институтског научног профила. Његово прегалаштво видљиво је у свему чега се дотакла његова истраживачка радозналост. Сарадници Института свесни су вишезначног и немерљивог доприноса академика Суботића, који је уграђен у углед Института. Али исто тако они су свесни да је његов научни допринос јасно препознатљив и у животу других научних средина, како у земљи тако и у иностранству.

Сарадници Института зато сматрају обележавање јубилеја академика Гојка Суботића својим дугом према њему, према научној јавности наше земље и према страним истраживачима којима је у срцу проучавање византијске културе. Ширина одзива оних који су желели да учествују у овом гесту поштовања, захвалности и пријатељства најбоље показује колико је посвећивање ове свеске *Зборника* академику Суботићу било, иако скромно, неопходно признање једном изузетном делу.

Редакциони одбор

TABULA GRATULATORIA

Myrtali Acheimastou-Potamianou	Biljana Jovanović-Stipčević
Elka Bakalova	Jovanka Kalić
Charalambos Bakirtzis	Sophia Kalopissi-Verti
Ioanna Bita	Olivera Kandić
Miloš Blagojević	Konstantinos Katsikis
Naum Celakoski	Sanja Kesić
Kriton Chrysochoïdis	Branka Knežević
Evangelos Chrysos	Dušan Korać
Saša Cvetkovski	Vojislav Korać
Milka Čanak-Medić	Ioannis Koumanoudis
Sima Ćirković	Desanka Kovačević-Kojić
Dimitar Ćornakov	Bojana Krsmanović
† Ruža Ćuk	Evangelos Kyriakoudis
Slobodan Ćurčić	Miroslav Lazović
Evgenia Drakopoulou	Katia Loverdou-Tsigarida
Nikola Dudić	Ljubomir Maksimović
Dejan Dželebdžić	Miodrag Marković
Aksinia Džurova	Liliana Mavrodinova
Aleksandar Fotić	Vesna Milanović
Smiljka Gabelić	Gordana Milošević
Zaga Gavrilović	Bojan Miljković
Georgi Gerov	Evtychia Nikolaidou-Kourkoutidou
Mirjana Gligorijević-Maksimović	Maja Nikolić
Cvetan Grozdanov	Jasmina Nikolić
Phaidon Hadjiantoniou	Valentino Pace
Yota Ikonomaki-Papadopoulou	Maria Panayotidi
Catherine Jolivet-Lévy	Svetlana Pejić

Biserka Penkova	Engelina Sergeevna Smirnova
Srdjan Pirivatrić	Momčilo Spremić
Miltiadis Poliviou	Vlada Stanković
Ljubica D. Popovich	Tatjana Starodubcev
Marko Popović	Angeliki Stavropoulou
Danica Popović	Ivan Stevović
Svetlana Popović	Marica Šuput
Viktorija Popovska-Korobar	Nikola Tasić
† Ljuben Praškov	Branislav Todić
Radivoj Radić	Dragomir Todorović
† Ninoslava Radošević	Gordana Tomović
Milan Radujko	Ida Toth
† Srdjan Rajković	Anastasia Tourta
Zoran Rakić	Evthymios Tsigaridas
Zagorka Rasolkoska-Nikolovska	Biljana Vidoevska
Xanthi Savvopoulou-Katsiki	Dragan Vojvodić
Gordana Simić	Panayotis Vokotopoulos
Ioustinos Simonopetritis	Nada Zečević
Dušan Sindik	Mirjana Živojinović
Ioannis Sissiou	

САДРЖАЈ — TABLE DES MATIÈRES

Том 1 — Tome 1

<i>Гордана Радојчић-Косић, Бојан Миљковић, Библиографија академика Гојка Суботића (Bibliographie de l'académicien Gojko Subotić) -----</i>	13
<i>Гордана Тошић, Душан Рашковић, Ранохришћански споменици на источним падинама Копаника -----</i>	27
<i>Gordana Tošić, Dušan Rašković, Early-Christian Monuments on the Eastern Slopes of the Kopaonik Mountain -----</i>	44
<i>Svetlana Popović, Dividing the Indivisible: The Monastery Space — Secular and Sacred -----</i>	47
<i>Светлана Појовић, Деоба недељивог: световно и свето у манастирском простору -----</i>	64
<i>Zaga Gavrilović, New Observations on the Miniature of the Vision of Saint Gregory of Nazianzus in Paris. Gr. 510 -----</i>	67
<i>Зага Гавриловић, Нова запажања у вези са минијатуром визије светог Григорија Богослова у рукопису Народне библиотеке у Паризу, гр. 510 -----</i>	71
<i>Catherine Jolivet-Lévy, Nouvelles données sur le IXe siècle en Cappadoce: l'église d'İçeridere -----</i>	73
<i>Кајрин Жоливе-Леви, Нови подаци о Кападокији у IX веку: црква у Ичеридере -----</i>	85
<i>Бојана Крсмановић, О проблему акумулативне војне власти <i>сѣраѿега</i>, <i>моносѣраѿега</i> и <i>сѣраѿега авѣокраѿора</i> -----</i>	87
<i>Bojana Krsmanović, Zum Problem der akkumulativen Militärgewalt des <i>strategos</i>, des <i>monostrategos</i> und des <i>strategos autokrator</i> -----</i>	113
<i>Tibor Živković, The Earliest Cults of Saints in Ragusa -----</i>	119
<i>Тибор Живковић, О најстаријим светачким култовима у Дубровнику -----</i>	126
<i>Војислав Кораћ, Прилог познавању једнобродних цркава са куполом на дубровачком подручју -----</i>	129
<i>Vojislav Korać, Contribution à la connaissance des églises à une nef avec la coupole de la région de Dubrovnik -----</i>	131
<i>Ћedomila Marinković, Founder's Model — Representation of a Maquette or the Church? -----</i>	145
<i>Чедомила Маринковић, Ктиторски модел — слика макете или цркве? -----</i>	152
<i>Dejan Dželebdžić, Τα αποθνήγματα των βασιλέων στην Ιστορία σύντομο του Μιχαήλ Ψελλού -----</i>	155
<i>Дејан Џелебџић, Изреке царева у Крајѿкој исѿорији Михаила Псела -----</i>	170
<i>Мирјана Живојиновић, Манастир Плака у Кареји -----</i>	173
<i>Mirjana Živojinović, Le Monastère de Plaka à Karyés -----</i>	187

<i>Dušan Korać — Radivoj Radić, Orestes and Pylades in Byzantine Historiography (Two Examples) —————</i>	191
<i>Душан Кораћ — Радивој Радић, Орест и Пилад у византијској историографији (два примера) —————</i>	195
<i>Јованка Калић, Српска држава и Охридска архиепископија у XII веку —————</i>	197
<i>Jovanka Kalić, L'Etat serbe et l'archevêché d'Ochrid au XIIe siècle —————</i>	207
<i>Vlada Stanković, A Generation Gap or Political Enmity? Emperor Manuel Komnenos, Byzantine Intellectuals and the Struggle for Domination in Twelfth Century Byzantium —————</i>	209
<i>Влада Станковић, Генерацијски јаз или политичко питање? Цар Манојло Комнин, византијски интелектуалци и борба за превласт у Византији дванаестог века —————</i>	226
<i>Ljubica D. Popovich, Prophets Carrying Texts by Other Authors in Byzantine Painting: Mistakes or Intentional Substitutions? —————</i>	229
<i>Љубица Д. Појовић, Пророци који носе текстове других аутора — грешке или намерне замене? —————</i>	242
<i>Милка Чанак-Медић, Которска катедрала Светог Трипуна као инспирација неимара и скулптора рашких храмова —————</i>	245
<i>Milka Čanak-Medić, La cathédrale Saint-Tryphon à Kotor en tant que modèle des bâtisseurs et sculpteurs des sanctuaires de Rascie —————</i>	250
<i>Даница Појовић, Пусџиње и Свете горе средњовековне Србије — писани извори, просторни облици, градитељска решења —————</i>	253
<i>Danica Popović, Deserts and Holy Mountains of Medieval Serbia — Written Sources, Spatial Patterns, Architectural Designs —————</i>	273
<i>Бојан Миљковић, Немањићи и свети Никола у Барију —————</i>	275
<i>Bojan Miljković, Les Némanides et Saint Nicolas à Bari —————</i>	293
<i>Драган Војводић, Од хоризонталне ка вертикалној генеалогској слици Немањића —————</i>	295
<i>Dragan Vojvodić, From the Horizontal to the Vertical Genealogical Image of the Nemanjić Dynasty —————</i>	311
<i>Цветан Грозданов, О св. Константину Кавасили и његовим портретима у светлу нових сазнања —————</i>	313
<i>Cvetan Grozdanov, Saint Constantin Cabasilas et ses portraits dans la lumière des nouvelles découvertes —————</i>	323
<i>Valentino Pace, Una scultura di maniera greca nel Mediterraneo dei Franchi: l'icona della Madre di Dio con il Figlio nel monastero della Visitazione di Treviso ———</i>	325
<i>Валентино Паће, Скулптура у грчком маниру на франачком Медитерану: икона Мајке Божије са Дететом у манастиру Похода Маријиног у Тревизу —————</i>	330
<i>Sophia Kalopissi-Verti, Church Foundations by Entire Villages (13th–16th c.). A Short Note —————</i>	333
<i>Софија Калописи-Верџи, Цркве као сеоске скупне задужбине (13–16. век). Кратка белешка —————</i>	340

<i>Evthymios N. Tsigaridas, L'icône de la Vierge Axion Estin du Prôtaton et ses copies – Евѣѣмиос Н. Цигаридас, Икона Богородице Аксион Есѣѣин из Протата и њене копије</i> -----	341 351
<i>Миодраг Марковић, Један пример утицаја јеванђелистара на иконографију средњовековног зидног сликарства</i> -----	353
<i>Miodrag Marković, An Example of the Influence of the Gospel Lectionary on the Ico- nography of Medieval Wall Painting</i> -----	361
<i>Mirjana Gligorijević-Maksimović, Classical Elements in the Serbian Painting of the Fourteenth Century</i> -----	363
<i>Мирјана Глигорјевић-Максимовић, Антички елементи у српском сликарству XIV века</i>	370
<i>Љубомир Максимовић, Србија и идеја универзалног Царства</i> -----	371
<i>Ljubomir Maksimović, Serbien und die Idee vom Universalreich</i> -----	378
<i>Срђан Пиривајѣрић, Улазак Стефана Душана у Царство</i> -----	381
<i>Srdjan Pirivatrić, Entering of Stefan Dušan into the Empire</i> -----	406
<i>Сима Ђирковић, О једној српско-угарској алијанси</i> -----	411
<i>Sima Ćirković, Sur une alliance Serbo-Hongroise</i> -----	419
<i>Katia Loverdou-Tsigarida, Revêtement de l'icône de la Vierge Vimatarrissa datant de l'ère des Paléologues, monastère de Vatorédi</i> -----	423
<i>Каѣѣја Ловерду-Цигаридас, Оков ватопедске иконе Богородице Виматарисе из епохе Палеолога</i> -----	433
<i>Yota Ikonotaki-Paradopoulos, Re-use of Decorated Silver Plates: a Gospel Cover in the Monastery of St. John on Patmos</i> -----	435
<i>Јоѣѣа Икономаки-Паѣѣадоѣѣулу, Секундарна употреба декоративних сребрних плочица: Корице Јеванђеља у манастиру Светог Јована на Патмосу</i> -----	445
<i>Милош Благојевић, Закон господина Константина и царице Јевдокије</i> -----	447
<i>Miloš Blagojević, La loi du seigneur Konstantin et de l'impératrice Jevdokija</i> -----	458
<i>Ђорђе Бубало, Ραδoσθλάβoς Σάμπιας — Радослав Сабља</i> -----	459
<i>Djordje Bubalo, Ραδoσθλάβoς Σάμπιας — Radoslav Sablja</i> -----	463
<i>Slobodan Ćurčić, Gračanica and the Cult of the Saintly Prince Lazar</i> -----	465
<i>Слободан Ђурчић, Грачаница и култ светог кнеза Лазара</i> -----	472
<i>Myrtali Acheimastou-Potamianou, Comments on the Bilateral Icon from Mytilini</i> ---	473
<i>Мирѣѣали Ахимасѣѣу-Поѣѣѣмијану, Разматрања о двостраној икони са Митилине</i> -	478
<i>Маја Николић, Српска држава у делу византијског историчара Дуке</i> -----	481
<i>Maja Nikolić, The Serbian State in the Work of Byzantine Historian Doucas</i> -----	488
<i>Елка Бакалова, Србските учени за монументалната църковна живопис от XV век в България</i> -----	493
<i>Елка Бакалова, Српски научници о монументалном црквеном живопису 15. века у Бугарској</i> -----	506

<i>Бисерка Пенкова</i> , Христовата генеалогия в стенописите на търновската църква на апостолите Петър и Павел -----	507
<i>Бисерка Пенкова</i> , Христова генеалогия у цркви св. Петра и Павла у Великом Трнову -----	519
<i>Аксиния Джурова</i> , Владетелския култ — емблема на сръбската државност (по материали — познати и непознати от Самоковската епархия) -----	521
<i>Аксинија Цурова</i> , Владарски култ — знак српске државности (према познатим и непознатим материјалима Самоковске епархије) -----	535
<i>Γωάννης Σίσιου</i> , Ο Παλαιός των Ημερών ως ξεχωριστή εικονογραφική σύλληψη του ζωγράφου Ονουφρίου στην Καστοριά -----	537
<i>Јоанис Сисију</i> , Старац Данâ као особен иконографски мотив зографа Онуфрија у Костуру -----	547
<i>Викџорија Појовска-Коробар</i> , Зидно сликарство с краја XV века у манастирској цркви Свете Петке код Брајчина -----	549
<i>Viktorija Popovska-Korobar</i> , Wall Paintings from the Late 15 th Century in the Monastery Church of St. Paraskeve — Brajčino -----	565
<i>Сашо Цвеџковски</i> , Царске двери из Присовјана (прилог проучавању уметности из XVI века у Струшком крају) -----	567
<i>Sašo Cvetkovski</i> , The Royal Doors from the Church of St. Nicholas in the Village Prisovjani -----	572
<i>Ξανθή Σαββολούλου-Κατσίκη</i> , Χρονολογημένα μεταβυζαντινά τέμπλα από τη Δυτική Μακεδονία (16 ^{ος} –18 ^{ος} αι.) -----	575
<i>Ксанџиу Савоџулу-Каџики</i> , Датоване поствизантијске олтарске преграде из Западне Македоније (16–18. век) -----	585
<i>Φαίδων Χατζηαντωνίου</i> , Νέα στοιχεία για την οικοδομική ιστορία του καθολικού της μονής Παντοκράτορος Αγίου Όρους -----	587
<i>Федон Хадзианиџониу</i> , Нови подаци за градитељску историју католикона светогорског манастира Пантократора -----	600
<i>Κωνσταντίνος Κατσίκης</i> , Ο ζωγραφικός διάκοσμος του Αγίου Δημητρίου στο χωριό Φρούριο του Νόμου Κοζάνης -----	601
<i>Консџанџин Каџикис</i> , Сликарство Светог Димитрија у селу Фруриу у области Козани -----	611
<i>Енгелина Смирнова</i> , Иконографија житија св. Димитрија Солунског: еѣ обновление в русској иконописи конца XVII — начала XVIII века -----	613
<i>Енгелина Смирнова</i> , Иконографија житија св. Димитрија Солунског: њена обнова у руском иконопису краја XVII и почетка XVIII века -----	624

CIP — Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

93

ЗБОРНИК радова Византолошког института САНУ = Recueil des travaux de l'Institute d'Études Byzantines. — Књ. 1 (1952)–. — Београд : Византолошки институт САНУ, 1952–. — 24 cm

Годишње

ISSN 0584–9888 = Зборник радова Византолошког института

COBISS.SR–ID 28356615

Зборник радова Византолошког института САНУ
44 (2007)

Издаје

Византолошки институт САНУ
Београд, Кнез Михаилова 35
www.vi.sanu.ac.yu
inst.byz@sanu.ac.yu

Лектура

Александра Антић

Коректура

Ратка Павловић
Мира Зебић

Компјутерска обрада илустрација за штампу

Драгослав Боро
Бојан Миљковић

Превод резимеа на француски језик

Паскал Донжон

Превод резимеа на енглески језик

Вукица Станковић

Превод резимеа на немачки језик

Маја Матић

Корице

Драгомир Тодоровић

Класификаџор

Славица Мереник

Компјутерска припрема за штампу

Давор Палчић
palcic@EUnet.yu

Штампа

„PUBLISH“

Београд, Господар Јованова 63

Тираж

800 примерака

ГОРДАНА РАДОЈЧИЋ-КОСТИЋ
БОЈАН МИЉКОВИЋ

БИБЛИОГРАФИЈА
АКАДЕМИКА ГОЈКА СУБОТИЋА

Скраћенице

Bsl	— Byzantinoslavica, Prague
BZ	— Byzantinische Zeitschrift, München
CA	— Cahiers Archéologiques, Paris
CIЕВ	— Congrès international d'études Byzantines
CIЕSEE	— Congrès international des études du Sud-Est européen
EJ	— Enciklopedija Jugoslavije
ELU	— Enciklopedija likovnih umetnosti
Глас САНУ	— Глас Српске академије наука и уметности, Београд
Гласник ДКС	— Гласник Друштва конзерватора Србије, Београд
Годишњак САНУ	— Годишњак Српске академије наука и уметности, Београд
LEJ	— Likovna enciklopedija Jugoslavije
ЛЗ	— Лесковачки зборник, Лесковац
Пов.	— Повеља, Краљево
REV	— Revue des Études Byzantines, Paris
Саопштења	— Саопштења Републичког завода за заштиту споменика културе, Београд
Umetn.	— Umetnost, Beograd
ЗЛУ	— Зборник за ликовне уметности Матице српске, Нови Сад
Зограф	— Зограф, Београд
ЗРВИ	— Зборник радова Византолошког института, Београд

1958

1. *Краљица Јелена Анжујска — књићор црквених сјоменика у Приморју (La reine Hélène d'Anjou — fondatrice des monuments dans les régions littorales de la Serbie m edievale)*, Историски гласник 1–2 (Београд 1958) 131–148. BZ 52/2 (1959) 478.

1959

2. (коаутор Ђ. Стричевић) *Ископавање Зањевачке цркве (Fouilles de l' glise de Zanjevac)*, Стари­нар 9–10 (Београд 1959) 307–315. BZ 53/1 (1960) 252.
3. *Arhandeo na Prevlaci* (132), *Astrapa* (167), *Bjelajev (Beljaev)*, *Nikolaj Mihajlovi * (399–400), *Bogorodica Rata ka* (419), *Bréhier, Louis* (492–493), ELU, 1, A– us, Zagreb 1959.

1960

4. *Жича*, Београд 1960, 15 стр.
5. *П. Мијовић, Бококоћорска иконописна школа XVII до XIX вијека, Титоград 1960*, Борба 288 (4. децембар 1960) 10 (приказ).

1962

6. *Diehl, Charles* (43), *Eutihije (Eutihios, Jevtihije)* (237), *Golubac, srednjovekovni grad* (401), *Gotika, Crna Gora — Arhitektura, Skulptura* (sa V. Kora cem) (425–426), *Grad, Srbija* (437), *Grad, Crna Gora* (441), *Gradac, manastir u staroj Ra koj (Gradac Ibarski)* (442), ELU, 2, D–Ini, Zagreb 1962.
7. *Lipovac*, EJ, 5, Jugos–Mak, Zagreb 1962, 535.

1963

8. *Архићекћура и скулћћура средњег века у Приморју*, Београд 1963, 115 стр. BZ 56/2 (1963) 448.
9. *Средњовековно Милешево*, Борба 266 (26. септембар 1963) 12.
10. *Голубачка шврђава*, Борба 276 (6. октобар 1963) 15.

1964

11. *Црква светљог Димћћрија у Пећкој паћћријаршији*, Београд 1964, 37 стр. F. W. Deichmann, BZ 59/1 (1966) 240.

12. *Пећинска црква арханђела Михаила код Струге (L'église rupestre de l'archange Michel près de Struga)*, Зборник Филозофског факултета 8/1 (Београд 1964) 299–331.

I. Nikolajević, BZ 58/2 (1965) 483.

13. *Mihailo (Mihail)* (462), *Nikola, protomajstor prizrenske katedralne crkve, Nikola, graditelj s poč. XIV v.* (550), *Novi Pazar* (565), *Orahovica, manastir* (596), ELU, 3, Inj–Portl, Zagreb 1964.

1965

14. *Доментџијаново дело и српски живопис XIII века (354–358); Теодосијева житија и српски живопис Милутиновог доба (367–373)*, Стара српска књижевност, I, Београд 1965.
15. *Vrednosti i ocene. Povodom sedamstogodišnjice sopoćanskog slikarstva*, Umetn. 1 (1965) 73–76.
16. *Mileševac (Hisardžik)* (110), *Millet, Gabriel* (114–115), *Morović, crkva sv. Marije* (163), *Neupara (Naupara)* (282), EJ, 6, Maklj–Put, Zagreb 1965.
17. *Dubrovačka slikarska škola*, Umetn. 1 (1965) 116–117 (приказ књиге Војислава Ј. Турића).

1966

18. *Почеци монашког живописа и црква манастира Срећена у Меџеорима (Les débuts de vie monastique aux Méteores et l'église du monastère d'Hurapanté)*, ЗЛУ 2 (1966) 125–181.
19. *Sava Hilandarac* (167), *Savin, Teodor* (174), *Žiča* (656–657), ELU, 4, Portr–Ž i Dodatak, Zagreb 1966.
20. *Stara jevrejska umetnost u Palestini*, Umetn. 5 (1966) 139–140 (приказ књиге В. Недомачки).

1967

21. *Aperçus sur certains traits stylistiques de l'oeuvre de Domentijan et de la peinture monumentale du XIIIe siècle, L'art byzantin du XIIIe siècle*, Beograd 1967, 125–130.

1968

22. *Жича*, Београд 1968², 30 стр.
23. *Studenica*, Umetn. 16 (1968) 105–106 (приказ).

1969

24. *Два сѿоменика охридског зидног сликарсѿива XV века. Кѿиѿиѿори и време насѿианка (Deux monuments de la peinture murale du XVe si^ècle à Ohrid. Les ktitors et la datation)*, Зборник Светозара Радојчића, Београд 1969, 315–333.
I. Nikolajević, BZ 62/2 (1969) 454.
25. *Freske (57–64); Srednjovekovne ikone (93–100); Arhitektura na Primorju (77–84)*, Jugoslovenski mozaik, Beograd 1969.
26. *Умѿиностѿ Тесалије у време срѿске власѿи*, Багдала 118 (Крушевац 1969) 25–27.
27. *Време насѿианка цркве св. Николе Болничког у Охриду*, Зограф 3 (1969) 16–17.
I. Nikolajević, BZ 63/1 (1970) 208.

1971

28. *Свѿиѿи Консѿианѿин и Јелена у Охриду (L'église des Saints Constantin et Hélène à Ohrid)*, Београд 1971, 144 стр.
F. Barišić, BZ 65/1 (1972) 227; B. J. Ђурић, Зограф 6 (1975) 80–81; I. Nikolajević, BZ 70/1 (1977) 244; A. Hohlweg, BZ 71/1 (1978) 482.

1974

29. *Охридски сликар Консѿианѿин и његов син Јован (Le peintre d'Ochrid Constantin et son fils Jean)*, Зограф 5 (1974) 44–47.
I. Nikolajević, BZ 69/1 (1976) 232.
30. *Les arts, Yougoslavie (Les Guides Bleues)*, Paris 1974, 65–82.
31. *La peinture murale des Balkans sous la domination turque au XVe si^ècle*, IIIe CIESEE. Résumés des communications, II, Bucarest 1974, 426.

1975

32. *The Church of St. Demetrius in Peć*, Beograd 1975, 48 стр.
33. (коаутор С. Кисас) *Надгробни најѿиѿис сесѿиѿе десѿиѿиѿа Јована Угљеши на Меникејској Гору (L'épitarphe de la soeur du despote Jean Uglješa au Mont Ménécée)*, ЗРВИ 16 (1975) 161–181.
F. Barišić, BZ 68/2 (1975) 584–585.
34. *Изложба коѿија фресака из манасѿиѿира Поганова*, Београд 1975, 20 стр.

35. *Целовићосић ирисциуиа културној башићини*, Књижевност 60/1 (Београд 1975) 96–101 (приказ књиге В. Ђурић, *Византискијске фреске у Југославији*, Београд 1974).

1976

36. *L'Église St. Démétrios à la Patriarchie de Peć*, Beograd 1976, 48 стр.
37. *Un iconostase avec la croix peinte du début du XVIe siècle et le problème de son origine*, XVe CIEB. Résumés des communications, III, Art et archéologie, Athènes 1976, s. p.

1977

38. *Црква светиог Димитрија у Пећкој папирјаршији*, Београд 1977², 37 стр.
R. Stichel, BZ 75/1 (1982) 249.
39. *Византискијске фреске у Југославији*, Београд 1977, 32 стр.
40. *Керамојласићични украс*, Историја примењене уметности код Срба, Београд 1977, 43–52.

1978

41. *Die Kirche des heiligen Demetrius im Patriarchat von Peć*, Beograd 1978, 48 стр.
42. *Манасићир Жича*, Београд 1978³, 32 стр.

1979

43. *Иконографија св. Саве у време турске властии (Iconographie de saint Sava à l'époque de la domination turque)*, Сава Немањић — Свети Сава. Историја и предање, Београд 1979, 343–355.
I. Djordjević, Bsl 43/2 (1982) 283.

1980

44. *Охридска сликарска школа XV века (L'école de peinture d'Ohrid au XVe siècle)*, Београд 1980, 237 стр.
I. Nikolajević, BZ 74/2 (1981) 520; *H. Цар*, Свеске 13 (Друштво историчара уметности СР Србије — Београд 1982) 85–86; *I. Djordjević*, Bsl 43/2 (1982) 283; *З. Ивковић*, Саопштења 14 (1982) 288–290; *I. Nikolajević*, BZ 76/2 (1983) 499; *T. Velmans*, СА 32 (1984) 181/184; *S. Kissas*, Cyrillomethodianum 8–9 (Thessalonique 1984/5) 355–377; *O. Feld*, BZ 79/1 (1986) 213; *A. Christophorulu*, BZ 80/1 (1987) 264.

45. *Охридскаѡа сликарска школа од XV век (L'École de peinture d'Ohrid au XVe siècle)*, Охрид 1980, 237 стр.

1981

46. (коаутор Justinos Simonopetritis) *L'iconostase et les fresques de la fin du XIVe siècle dans le monastère de la Transfiguration aux Météores*, Actes du XVe CIEB, II. Art et archéologie, Communications B, Athènes 1981, 751–758.
47. *Прилог хронологији дечанског зидног сликарсѡва (Contribution à la chronologie de la peinture murale de Dečani)*, ЗРВИ 20 (1981) 111–138.
I. Djordjević, Bsl 43/2 (1982) 283; I. Nikolajević, BZ 75/1 (1982) 248.

1982

48. (коаутор Ц. Грозданов) *Црква свеѡог Ђорђа у Речици код Охрида (L'église de St. Georges à Rečica près d'Ohrid)*, Зограф 12 (1982) 62–75.
O. Volk, BZ 78/1 (1985) 275.
49. *Пећки ѡѡријарх и охридски архиеѡискоѡ Никодим (Nicodème, patriarche de Peć et archevêque d'Ohrid)*, ЗРВИ 21 (1982) 213–236.
F. Barišić, BZ 76/2 (1983) 474.

1983

50. *Обнова манастира Свеѡог Павла у XIV веку (La restauration du monastère de Saint-Paul au XIVe siècle)*, ЗРВИ 22 (1983) 207–258.
Lj. Maksimović, BZ 78/1 (1985) 272.

1984

51. *Манастир Жуча*, Београд–Краљево 1984, 46 стр.
I. Nikolajević, BZ 78/2 (1985) 536.
52. *Le Monastère de Žiča*, Београд–Kraljevo 1984, 46 стр.
A. Hohlweg, BZ 79/1 (1986) 214.
53. *Уѡуѡсѡво за израду аѡѡиминса у свеѡогорском рукоѡису XV века (Instruction pour la confection des antimensia dans un manuscrit athonite du XVe siècle)*, ЗРВИ 23 (1984) 183–216.
Lj. Maksimović, BZ 79/1 (1986) 107.
54. *Babić-Dorđević, Gordana (56), Bjelajev (Beljaev), Nikolaj Mihajlović (138), Bogorodica Ratačka (149–150), Bréhier, Louis (189), Diehl, Charles*

1988

67. *Žiža Monastery*, Belgrade–Kraljevo 1988, 45 стр.
68. *Белешке из Доца*, Гласник ДКС 12 (1988) 54–59.

1989

69. (коаутор Н. Радошевић) *Богородица Гавалиоџиса у Водену (La Vierge Gabbliôtissa à Edessa)*, ЗРВИ 27–28 (1989) 217–263.
70. *Из епиграфске грађе њосџивизанџијског доба (Documents épigraphiques de l'époque post-byzantine)*, Саопштења 20–21 (1989) 77–92.
71. *Обнова зидног сликарсџива у Свџетом Прохору Пчињском крајем XV века (The Restoration of Wall Painting in Saint Prohor Pčinjski Monastery)*, ЛЗ 29 (1989) 9–14.
72. *La peinture des Saints–Pierre–et–Paul à Orlica et son cercle stylistique*, Sixième CIESEE. Résumés des communications, Sofia 1989, 201–202.
73. *Конаџи манасџиџира Хиландара. Слике архиџеџкџие Зорана Б. Пеџировића*, Београд 1989, 5–12.

1990

74. *Грк Онуфрије њо мери „илирског сџабла“*, Стремљења 30/1 (Приштина 1990) 56–76 (приказ књиге Sh. Nimani, *Onufri dhe piktorë të tjerë „mesjetarë shqiptarë“*, Prishtinë 1987).

1991

75. *Зидно сликарсџиво Свџетог Јована Преџечџе у Јашуџи (La peinture murale de »Saint–Jean le Précurseur« à Jašunja) (2)*, ЛЗ 31 (1991) 17–30.
76. (коаутор М. Lazović) *Μουσεῖον de l'Archevêché d'Ochrid*, XVIII Меџдународный конгрџес визанџинистов. Резюме сообщџений, II, Москва 1991, 1131.

1992

77. *Δώρα και δωρεές του δεσπότη Θωμά και της βασιλίσσας Μαρίας Παλαιολογίνας*, Πρακџικά Διεθνοῦς Συμποσџίου џια το Δεσποτάτο της Ηπεџρου, Αρџа 1992, 69–86.
T. Koliás, J. Albani, BZ 86–87/2 (1993/4) 586, 597.
78. *Уз ново издање једне значајне књиге: В. Бурић, Соџоћани, Београд 1991*, Саопштења 24 (1992) 317–319.

1993

79. *Икона василисе Јелене и оснивачи манастира Поганова (Icône de la vasilissa Hélène et les fondateurs du monastère de Poganovo)*, Саопштења 25 (1993) 25–40.
R. Radić, Bsl 55/1 (1994) 215.
80. *На прагу новог века. Сликарство византијског стила у нашој средини крајем XV века (Au seuil du nouveau siècle — la peinture byzantine en Serbie du Sud à la fin du XVe siècle)*, ЛЗ 33 (1993) 151–157.
R. Radić, Bsl 55/1 (1994) 215.
81. *Најстарије представе светог Георгија Крајовца (The oldest Representations of St. George of Kratovo)*, ЗРВИ 32 (1993) 167–205.
R. Radić, Bsl 55/1 (1994) 215.
82. *In memoriam: Гордана Бабић (1932–1993). Поуздан тумач башићине*, Политика 28814 (30. децембар 1993) 24.

1994

83. *Умешност од пада српских држава под турску власт до Велике сеобе (1459–1690)*, Историја српске културе, Горњи Милановац 1994, 147–153.
84. *In memoriam: Социјерис Кисас (1948–1994)*, Политика 29048 (30. август 1994) 16.
85. *Заједничка историја*, Политика 29059 (10. септембар 1994) 18.

1995

86. *Лик св. Климентија Охридског у Паластицији (The Figure of St. Clement of Ohrid in Palaticia)*, 1100 години од хиротонизирањето на Свети Климент во епископ и доаѓањето на Свети Наум во Охрид, Охрид 1995, 223–228.
87. *Манастир Светог Павла*, Казивања о Светој Гори, Београд 1995, 114–142.
88. (коаутор Д. Тодоровић) *Сликар Михаило у манастиру Светог Прохора Пчињског (Painter Michael in the Monastery of St. Prohor Pčinjski)*, ЗРВИ 34 (1995) 117–141.
Lj. Maksimović, BZ — Suppl. Bibl III (1998) 110.
89. *Губишак великог иријатшеља. Социјерис Кисас (1948–1994)*, Гласник ДКС 19 (1995) 298.
90. *Хуманистичка мисија Милорада Михаиловића*, Пов. 25/4 (1995) 108–109.
91. *То Πατριарχείο του Ιπεκίου, Σερβία. Ιστορία ενός Έθνους*, Η Καθημερινή. Επτά ημέρες (Атина, 22. јануар 1995) 20–21.

92. *Право на визију и чежњу*, Политика 29236 (11. март 1995) 16.
93. *Two Painting Centres of the 14th Century, Achris and Kastoria: Monuments, Workshops and Style*, Byzantine Macedonia, Third International Conference of Macedonian Studies, Melbourne 1995, 40–41.
94. *Крунидбено месџо*, Политика 29415 (9. септембар 1995) 16.
95. *Научни скуп о Жичи*, Пов. 25/4 (1995) 99–102.
96. *In memoriam: Милорад Михаиловић (1947–1995). Одлазак градишћела*, Политика 29434 (28. септембар 1995) 18.

1996

97. *Умећиносћ од њада српских држава њод љурску власћ до Велике сеобе (1459–1690)*, Историја српске културе, Горњи Милановац 1996², 147–153.
98. *Η μνημειακή ζωγραφική στα ορθόδοξα μοναστήρια (Monumental painting in orthodox monasteries)*, Τάσεις του ορθόδοξου μοναχισμού 9^{ος} – 20^{ος} αιώ-νες, Ατινα 1996, 163–169.
J. Albani, BZ 91/1 (1998) 257.
99. *Η τέχνη των βυζαντινοσέρβων ευγενών στην Ελλάδα κατά τις τελευταίες δεκαετίες του ΙΔ' αιώνα*, Βυζάντιο και Σερβία κατά τον ΙΔ' αιώνα, Ατινα 1996, 169–179.
S. Kalopissi-Verti, BZ 91/1 (1998) 235.
100. *Одлазак Војислава Ј. Ђурића. Без великог храсћа*, НИН 2368 (Београд, мај 1996) 42.
101. *Испраживања у Свећој Гори (у часћ Војислава Ј. Ђурића)*, Свеске Ма-тице српске 32–33 (Нови Сад 1996) 77–87.
102. *Ненајисане књиге Војислава Ј. Ђурића*, Књижевне новине 931–932 (Бео-град 1996) 7.
103. *Сећање: Радомир Сћанић (1932–1996). Кулћурно наслеђе без свога чувара*, Политика 29820 (26. октобар 1996) 23.
104. *Радомир Сћанић (1932–1996). In memoriam. Кулћурно наслеђе без свога чувара*, Саопштења 27–28 (1995/6) 7–8.
105. *Реч на љредсћављању књиге Николе Дудића, Сћара гробља и надгробни белези у Србији*, Београд 1995, Саопштења 27–28 (1995/6) 271–272.
106. *Реч на љредсћављању књиге Зидно сликарсћиво манасћира Дечана. Граћа и сћудије*, Гласник Српске православне цркве 77/4 (Београд 1996) 66–68.
107. *Сћудије о иконојису (љосвећено Гордани Бабић)*, Глас САНУ 378, Одеље-ње историјских наука књ. 9 (1996) 241–247.

1997

108. *Terra Sacra. L'arte del Cossovo*, Milano 1997, 256 стр.
Б. Миљковић, Зограф 29 (2002/3) 221–222.
109. *L'art médiévale du Kosovo*, Paris 1997, 256 стр.
110. (коаутор И. Тот) *Найџици истџоријске садржине на фрескама XI и XII века у зајадним обласџима Царсџива (Inscriptions with Historical Content in 11th and 12th Century Frescoes in the Western Regions of the Empire)*, ЗРВИ 36 (1997) 99–118.
111. *La plus ancienne peinture murale au monastère Gornjak (Најсџарије зидно сликарсџиво у манасџиру Горњаку)*, Зограф 26 (1997) 107–119.
112. *Умејносџ визанџијско-срџске власџеле у Грчкој у џоследњим деценијама XIV века*, Даница 4 (Београд 1997) 354–363.
113. *Војислав Ј. Ђурић (1925–1996)*, Годишњак САНУ (за 1996) 103 (1997) 583–586.
114. *Љivot Hilandara (реч на џпредсџављању издања на јајанском језику монографије Д. Богдановић, В. Ј. Ђурић, Д. Медаковић, Хиландар, Београд 1995)*, Sakura 4 (Beograd 1997) 11–13.

1998

115. *The Sacred Land. Art of Kosovo*, New York 1998, 256 стр.
116. *Spätbyzantinische Kunst. Geheiligt Land von Kosovo*, Zürich–Düsseldorf 1998, 256 стр.
117. *Η αλληλογραφία του молδαβџу βοεβџџа Стефάνου του Μεγάλου και του αρχιεπισκόπου της Αχρίδας Δωροθέου. Протоβουλιџе–υποκινџσεις και χροнос емфάνισης*, Βαλκάνια και Ανατολική Μεσόγειος (12^{ος} – 17^{ος} αιџνες), Атина 1998, 199–206.
118. *Косџурска сликарска школа. Наслеђе и образовање домањих радионица (Ecole de peinture de Castoria. L'Heritage et la formation des ateliers du pays)*, Глас САНУ 384, Одељење историјских наука књ. 10 (1998) 109–139.
119. *Лик свеџџога Саве у Кучевишију из времена сџаљивања његових мошџију (The Image of St Sava in Kućevište from the Time When His Relics Were Burned Down)*, Свети Сава у српској историји и традицији, Београд 1998, 279–294.
120. *Сликарсџиво у доба Царсџива. Владарски џорџреџи (The Painting during the Period of the Empire. Portraits of the Rulers)*, Глас САНУ 384, Одељење историјских наука књ. 10 (1998) 203–210.
121. *Колевка духа џолеранције*, Политика експрес (Београд, 7. март 1998) 13 (интервју — аутор Миња Челар).

122. *Манасџир Хиландар (Hilandar Monastery)*, Београд 1998, 9–10 (предговор).
Ch. Walter, REB 59 (2001) 300.
123. *Сећање на Драгослава Срејовића*, Годишњак САНУ (за 1997) 104 (1998) 344–345.

1999

124. *Портрет нејознајне бугарске царице (A Portrait of an Unknown Bulgarian Empress)*, Зограф 27 (1998/9) 93–102.
125. *Манолис Хадзидакис (Μανόλης Χατζηδάκης) (1909–1998)*, Годишњак САНУ (за 1998) 105 (1999) 673–676.

2000

126. *Из историје сликарства у скопском крају у време турске власти (From the History of Painting in the Region of Skopje during the Turkish Rule) (1)*, ЗРВИ 38 (1999/2000) 419–444.
Lj. Maksimović, BZ 94/2 (2001) 853.
127. *I monumenti medievali del Kosovo*, Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa 5/1 (Pisa 2000) 253–265.
F. D’Aiuto, BZ 97/2 (2004) 738.
128. *Wandmalerei im mittelalterlichen Serbien = Зидно сликарство у средњовековној Србије*, Der Fresken Licht = Светлост фресака, Basel 2000, 14–22.
129. *Манасџир Жича. Зборник радова*, пр. Г. Суботић, Краљево 2000, 386 стр.

2001

130. (коаутор Lj. Maksimović) *La Serbie entre Byzance et l’Occident*, XXe СIEВ. Pré-actes, I. Séances plénières, Paris 2001, 241–250.
131. (коаутор Љ. Максимовић) *Србија између Византије и Запада, I*, Политика 31634 (Култура — уметност — наука 44/33) (24. новембар 2001) I–II; *II. Уметнички живоји*, Политика 31635 (25. новембар 2001) 15.
132. *Two centres of painting in the fourteenth century. Ochrid and Kastoria: monuments, workshops and style*, Byzantine Macedonia, Melbourne 2001, 88–96.
A. Moffatt, BZ 95/2 (2002) 860.
133. *Божидар Ферјанчић и Визанџолошки инстџијуј*, Глас САНУ 390, Одељење историјских наука књ. 11 (2001) 127–130.
134. (са Ј. Калић и М. Чанак-Медић) *О жичком зборнику*, Пов. 31/2 (2001) 123–125.

2002

135. (коаутор Ђ. Сп. Радојичић) *Из прошлости манастира Светиог Јована Богослова*, Ниш 2002, 15–57.
136. *Η καλλιτεχνική ζωή στο Άγιον Όρος πριν την εμφάνιση του Θεοφάνη του Κριτός*, Ζητήματα Μεταβυζαντινής Ζωγραφικής. Στη μνήμη του Μανόλη Χατζηδάκη, Αтина 2002, 61–100.
137. *Пејтрова црква. Вељко Михајловић*, Београд 2002.
138. *Слике предања Драгомира Тодоровића*, Крушевац 2002.
139. *Пућеви сликаних крстова*, Политика 31787 (Ускршњи додатак) (4–6. мај 2002) IV.

2003

140. (коаутор Lj. Maksimović) *La Serbie entre Byzance et l'Occident*, Byzantina — metabyzantina. La périphérie dans le temps et l'espace (Dossiers byzantins 2), Paris 2003, 169–184.

2004

141. *Напоиис у Моливоклусију (L'inscription de la Molybokklèsia)*, ЗРВИ 41 (2004) 507–523.

2005

142. *Настенная живопись покоренных южнославянских стран рубежа XV–XVI веков*, Древнерусское и поствизантийское искусство. Вторая половина XV — начало XVI века (К 500-летию собора Рождества Богородицы Ферапонтова монастыря), Москва 2005, 474–480.
143. *Светиислав Мандић*, Зограф 30 (2004/5) 5–7.

2006

144. *Манастир Светиог Јована Богослова код Пироџа (The Monastery of St John the Theologian near Pirot)*, Глас САНУ 404, Одељење историјских наука књ. 13 (2006) 1–20.
145. *Средњовековно училиште у Охриду*, Свети Наум Охридски — живот и дело, Скопје 2006, 125–136.
146. *Копирање и заштитна напоииса историјске садржине на фрескама*, Саопштења 35–36 (2006) 275–278.

147. *Реч на представљању књиге Милорада Медића, Сџари сликарски приручници, II*, Саопштења 35–36 (2006) 330–332.

2007

148. *Трећа жичка повеља*, Зограф 31 (2006/7) — у штампи.
149. *Реч на представљању књиге „Градац. Историја и архитектура манастира“ арх. Оливере Кандић*, Гласник ДКС 33 (2006) — у штампи.
150. *Казивања о књизи Милорада Медића „Сџари сликарски приручници. III, Ерминија о сликарским вештинама Дионисија из Фурне“*, Београд 2005, Пета казивања о Светој Гори, Београд 2007, 333–338.